

TROTTER

Polen

**VAN REIZIGERS
VOOR REIZIGERS**

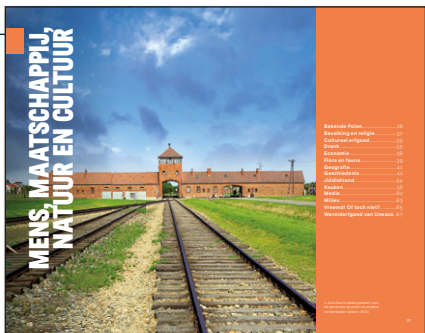
Lannoo

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

Op deze pagina's zetten we de toeristische highlights voor je op een rijtje – stuk voor stuk zijn het met recht topervaringen die je niet mag missen.

In het hoofdstuk 'Mens, maatschappij, natuur en cultuur' gaan we dieper in op de geschiedenis, het cultureel erfgoed en de geografie van het land of gebied dat je bezoekt. Boeiende achtergrondinformatie om alvast thuis of tijdens de heenreis door te nemen.

In het hoofdstuk 'Praktisch' vind je alle nuttige informatie over de bestemming. Lees er alles wat je moet weten over bijvoorbeeld verkeer en vervoer, geldzaken, taal en reisdocumenten.

De tekst die in twee kolommen loopt, bevat praktische informatie zoals adresgegevens van instanties en webadressen ter voorbereiding op de reis.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

De 'Reisplanner' stelt uitgewerkte reisprogramma's voor om Polen op de beste manier te ontdekken.

[illegible]

Door deze beknopte inhoudsopgave per hoofdstuk te gebruiken
hoef je niet telkens terug te bladeren
naar de volledige inhoudsopgave
vooraan in het boek.

Op het kleine kaartje linksboven zie je in een oogopslag welk deel van het land of de regio het betreffende hoofdstuk beschrijft.

Op de eerste pagina van elk regiohoofdstuk zijn de niet te missen bezienswaardigheden in kaart gebracht met een paginaverwijzing voor wie ze direct wil raadplegen.

[illegible]

Aan de rand van de pagina's zorgen een duimgreep en een kopregel ervoor dat je direct ziet welke informatie er op de betreffende pagina wordt besproken.

Om vlot door de gids te navigeren, wordt per stad of regio dezelfde informatiestructuur gehanteerd: praktische informatie - informatie over verblijf: slapen, eten, iets drinken, uitgaan - informatie over de bezienswaardigheden.

Wist je dit?

Door het boek heen laten we jullie, onze Trotter-ambassadeurs, aan het woord. Gouden tips en onvergetelijke ervaringen maken alles (nog) tastbaar(der), net alsof je al ter plekke bent.

VAN REIZIGERS, VOOR REIZIGERS!

AANDUIDING TROTTER-TIPS

Trotter-tip interessant niet te missen

VERKLARING VAN DE SYMBOLEN		
algemeen	informatie	snackbar
autoverhuur	kindvriendelijk	strand
bank	koffie- of theehuis	taxi
busstation	livemuziek, concert	theater
café, bar	luchthaven	treinstation
camping	metrostation	voorzieningen voor rolstoelgebruikers
consulaat	ontbijt	wandelen
dansen	parkeren	winkelen
duiklocatie	patisserie	Unesco-werelderfgoed
internetcafé	postkantoor	zwemgelegenheid
fietsverhuur	restaurant	telefoonnummer
haven	roken verboden	website
honden toegestaan	slapen	e-mailadres
ijsalon	skistation	

In het Łazienkowskipark worden Chopinconcerten gegeven.

VOORBEREIDING

65

Ooievaar op wacht

INLEIDING 10

VEELGESTELDE VRAGEN 12

TOPERVERINGEN 14

MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR 26

Bekende Polen	28
Bevolking en religie	32
Cultureel erfgoed	35
Drank	35
Economie	38
Flora en fauna	39
Geografie	41
Geschiedenis	42
Jiddishland	54
Keuken	58
Media	62
Milieu	63
Vreemd! Of toch niet?	65
Werelderfgoed van Unesco	67

PRAKTISCH

REIZEN NAAR POLEN 70

POLEN PRAKTISCH 74

ABC van Polen	76
Alvorens te vertrekken	76
Budget	78
Elektriciteit	79
Feesten en feestdagen	79
Geldzaken	80
Gezondheid, noodgevallen	82
Klimaat	82
Overnachten	84
Post	86
Reisliteratuur	86
Risico's en ergernissen	86
Taal	87
Telecommunicatie	91
Tijdverschil	92
Vervoer	92
Winkelen	97

REISPLANNER 98

167

Majdanek was een van de grootste vernietigingskampen van de nazi's.

238

De Rynek Główny in Krakau is het verzamelpunt van de koetsiers.

BESTEMMINGEN

Mevrouw de Koning

43

WARSCHAU EN OMGEVING

Warschau (Warszawa)	104
Łódź	154

DE REGIO LUBLIN

Kazimierz Dolny	168
Lublin	175
Sandomierz	184
Zamość	189

DE KARPATEN EN KLEIN-POLEN (MAŁOPOLSKA)

Łańcut	201
Przemyśl	207
Sanok	209
Zakopane	218
Krakau (Kraków)	226

SILEZIË EN SUDETENLAND

Auschwitz (Oświęcim)	282
Częstochowa	293
Wrocław	297
Kłodzko	310

GROOT-POLEN (WIELKOPOLSKA) EN POMMEREN

Poznań	318
Toruń	331
Malbork	342
Gdańsk	349
Sopot	376
Gdynia	380

MAZURIË EN PODLACHIË

Giżycko	387
Mikołajki	394
Augustów	397
Białowieża	401

396

Op de rivier Krutynia maak je mooie afdalingen door een ongerept landschap.

INLEIDING

↑ *Het Paleis van Cultuur en Wetenschap ligt in het centrum van Warschau.*

↓ *Het merengebied Mazurië is een paradijs voor rugzaktoeristen.*

Het land stond 123 jaar lang niet op de wereldkaart (1795-1918) en mocht een paar keer van de onafhankelijkheid proeven, het leed zes jaar onder de barbaarsheid van de nazi's (1939-1945) en 45 jaar onder het communistische totalitarisme (1945-1989). Polen mag terecht een van de meest beproefde landen van Europa worden genoemd. Een gelukkig land heeft geen geschiedenis, zo hoor je weleens. Nu, de geschiedenis heeft Polen pijn gedaan, maar het land niet kapotgemaakt. Integendeel, het is alleen maar aantrekkelijker geworden voor toeristen. Het land moderniseert razendsnel en krijgt ieder jaar weer een beetje meer kleur.

Weg met het grijze gezicht na de val van de muur. Nu gaan de jongeren uit, ze lachen en maken plezier. De bars bruisen van het leven. De Polen hebben wel een beetje weg van zuiderlingen.

Ze zijn trots op hun land en het is voor hen een eer om je mee te mogen nemen langs hun (mooie) geschiedenis. Duik de schitterende nationale parken in, te voet, met de fiets of met een peddel en ga op zoek naar de laatste wilde bizon van Europa of naar bruine beren. Kuier door de straatjes van de steden: puur genieten. En ook al heeft de oorlog een groot deel van het land verwoest, heel wat van de fraaie architectuur van toen is weer opgebouwd. Je ontdekt pareltjes, met helemaal boven aan je lijstje Krakau, een van de mooiste steden van Centraal-Europa.

Polen hoeft haar schatten niet langer te verstoppen: de lambriseringen van de schitterende kastelen zijn opnieuw verguld, aan de muren hangen weer de mooiste schilderijen van de grootste meesters. En zoals Woody Allen met een knipoog zei: 'Als ik Wagner hoor, krijg ik een onweerstaanbare drang om Polen in te nemen'. Goed, daar gaan we dan, maar we komen in vrede!

↑ Krakau is een van de mooiste steden van Centraal-Europa.

'Onze gezinsreis in het zuiden van Polen was een perfecte combinatie van natuur (het Reuzengebergte en de Karpaten) en steden met gezellige pleinen en mooie architectuur (van Jelenia Góra en Wroclaw tot Krakau).'

Mieke, 49 jaar, Deinze, reist met het gezin

WAT VOORBESTEMD IS, ZAL GEBEUREN

Pools spreekwoord

VEELGESTELDE VRAGEN

Welke documenten heb ik nodig?

Inwoners van de Europese Unie hebben genoeg aan een identiteitskaart of een geldig paspoort. Minderjarigen hebben hun eigen identiteitskaart nodig (of een paspoort). Bekijk de regelgeving rond minderjarigen die alleen reizen, zonder ouders. Ze hebben in elk geval een identiteitskaart nodig en de schriftelijke toestemming van een van de ouders met ouderlijk gezag en een kopie van de identiteitskaart van de ouder die de toestemming geeft.

Wat is het beste seizoen om naar Polen te reizen?

De gouden Poolse herfst zou het beste seizoen zijn om het land te verkennen. Vooral in september kan het er nog heel mooi weer zijn. Juni is ook een goede maand. Van december tot april is het land bedekt met een sneeuwta-pijt. In het gebied van Zakopane zijn wintersportmogelijkheden.

Hoeveel budget heb ik nodig?

Zowel op het platteland als in de stad zijn de maaltijden en de kamers 20-30% goedkoper dan bij ons. De dienstverlening is vergelijkbaar. Hetzelfde geldt voor musea. Benzine is dan weer duurder.

Hoe verplaats ik me?

Alle steden met toeristische bezienswaardigheden (ook de grootste) zijn gemakkelijk te voet of met het openbaar vervoer te verkennen. Tussen de steden liggen prima hoofdwegen, de secundaire wegen zijn iets minder. De bussen en treinen zijn comfortabel en rijden vaak en snel. Alleen als je naar de meest afgelegen plaatsen van het land gaat, heb je een eigen auto nodig.

Zijn er veiligheidsproblemen?

Nee, Polen is een veilig land. Er zijn geen bijzonderheden te vermelden naast de gebruikelijke veiligheidsmaatregelen: geen kostbare spullen in de auto laten liggen, enzovoort.

Is er een tijdsverschil?

Polen bevindt zich in dezelfde tijdzone als West-Europa.

↑ De nationale munt van Polen is de zloty.

Hoe lang is het vliegen?

Vanuit België of Nederland reken je op ongeveer twee uur.

Wat voor voorzorgsmaatregelen zijn er op gezondheidsgebied?

Er zijn geen gezondheidsproblemen te melden. Er zijn voldoende ziekenhuizen, gezondheidscentra en dokters (in de grote steden spreken zij ook Frans en Engels). Neem je Europese zorgverzekeringskaart mee (zie 'Gezondheid' in het hoofdstuk 'Praktisch').

Kun je met kinderen naar Polen reizen?

Natuurlijk! Polen hebben kleine gezinnen (gemiddeld 1,3 kinderen per gezin), maar houden van familie. De badplaatsen aan de Baltische kust zijn helemaal gericht op kinderen, er zijn speeltterreinen en leerzame musea aanwezig. Een beetje naar het voorbeeld van het Copernicuseum in Warschau (populair-wetenschappelijk) is

het zeevaartmuseum in Gdańsk zowel leerzaam als goed ingericht. Campings, kamers en bungalows zijn volledig aangepast, overal kun je fietsen huren voor de kleintjes. Zoek bij de adresjes naar ons symbool .

Hoeveel bedraagt de wisselkoers? Hoe betaal je ter plaatse?

De nationale munt is nog altijd de zloty en dat zal nog wel even zo blijven. In 2024 was 1 zloty ongeveer € 0,23 waard, iets meer dan 4,30 zloty voor € 1 dus.

In welke talen kun je er uit de voeten?

Als je geen Pools spreekt, kun je je prima redden met Engels. De meeste jongeren spreken dit. Duits (in het westen) en Russisch (in het oosten) zijn de aangewezen talen als je met ouderen een praatje wilt maken. Bijna niemand spreekt nog Frans.

1

Neurie een nostalgisch liedje terwijl je langs de vestingen van Warschau wandelt.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de stad voor 90% verwoest, maar nu zijn de wonden gelikt en wordt het historische centrum waarheidsgetrouw en smaakvol heropgebouwd. Klassieke paleizen en barokke gebouwen, kastelen, een groot plein, zuilen en standbeelden, niets ontbreekt: sommige monumenten werden dankzij foto's en zelfs schilderijen weer opgetrokken. Het lijkt alsof de tijd echt haar sporen heeft nagelaten. →Blz. 129

2

Bezoek Warschau in een Trabant en ervaar een vleugje *ostalgie* (heimwee naar het oude Oostblok).

Het Paleis van de Stalinistische Cultuur is al sinds de jaren 1950 niet weg te denken uit het straatbeeld. Rijd langs het gebouw dat met zijn 237 m nog steeds

‘Wij waren erg enthousiast over de natuur en over de wandelingen in het Reuzengebergte in het bijzonder. Die zijn zeer goed aangegevoeld en dat maakt het heel makkelijk om een geschikte route te vinden.’

Bart, 51 jaar, Deinze, reist met het gezin

2

de hemel boven Warschau domineert. Daarna gaat het richting het Constitutieplein, omzoomd met naoorlogse gebouwen met mozaïeken en kariatiden, ter meerdere eer en glorie van het volk. Bezoek het Museum van het Communisme, dat barst van de dagelijkse gebruiksvoorwerpen uit deze 'rode jaren'. Terug in je hotel ben je maar wat blij dat dit tijdperk voorbij is... → **Blz. 135, 137**

❗ **Goed om te weten:** reserveer van tevoren 🌐 adventurewarsaw.pl.

3

Zoek het groen op in Kazimierz Dolny, een heerlijk gehucht dat schilders aan het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw inspireerde.

Kazimierz Dolny nestelde zich in een van de meanders van de Wisła en geeft zichzelf mondjesmaat prijs. Het gehucht ligt tussen twee heuvels, op de ene staat het prachtige franciscaner klooster, op het andere de ruïnes van een middeleeuwse burcht: het kruis en de degen. De *rynek* (het centrale plein) rijgt de schattige gevels van de vakwerkhuisen en de renaissancistische herenwoningen aan elkaar. → **Blz. 168**

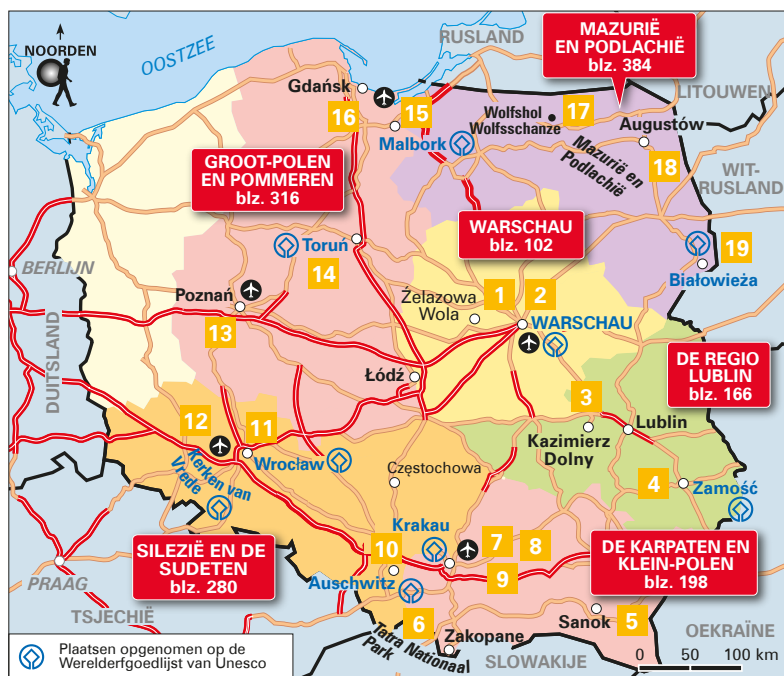

4

Kuier door de 'ideale stad' Zamość, in de 16de eeuw gebouwd volgens een Italiaans renaissancistisch grondplan.

Je blijft heen en weer lopen over de *rynek* en je krijgt maar niet genoeg van de kleurrijke gevels van de huizen van Armeense en Joodse handelaars boven de galerijen. Ze lijken wel bewoond door standbeelden en de opengewerkte zolders concurreren in schoonheid. Automatisch neem je je petje af voor het standbeeld van de schepper van dit alles, magnaat Jan Zamoyski. → **Blz. 189**

5

Tel de houten kapelletjes in de bossen in het zuidoosten van Polen.

Aangrijpende gebouwen die vaak vier of vijf eeuwen oud zijn en verstild lijken te staan op schilderachtige en afgelegen open plekken in de bossen. Hout is het geliefkoosde materiaal voor het meubilair en de versieringen. Het grootste deel van de eenvoudige kapellen in de omgeving van Sanok (in de Bieszczady) of Zakopane zijn gebedshuizen van de Grieks-katholieken. Een aparte kerk die zich laat voorstaan op de paus, maar die de oude Byzantijnse liturgie beoefent. →Blz. 214, 217

6

Beklim de uitlopers van de Karpaten en overnacht in het nationaal park van de Tatra's, tussen de beren.

Polen en Slowakije delen de hoogste toppen van de Karpaten. Aan Poolse kant is Zakopane het bekendste bergdorp en het ideale vertrekpunt voor mooie wandeltochten in de weelderige valleien of langs de adembenemend mooie meren. Trek stevige wandelschoenen aan en loop je kuiten alvast warm. →Blz. 218

ⓘ Goed om te weten: in deze regio zijn de nachten koud, zelfs in de zomer. Neem warme kleding mee.

7

Kuier over de Rynek Główny in Krakau, een pareltje uit de Gouden Eeuw.

Dit vierkante plein is met zijn lengte van 200 m een van de grootste en best bewaarde pleinen uit de middeleeuwen dat Europa rijk is. In het midden tronen de magnifieke lakenhal uit de 16de eeuw, de schitterende toren van het stadhuis uit de 14de eeuw en een weelderige basiliek (zowel binnen als buiten). Elke middag hoor je hier trompetgeschal dat plots afgebroken wordt (een legende die we je later zullen vertellen). Tegenwoordig omzoomd door neoclassicistische gebouwen, wordt de *rynek* een van de mooiste pleinen van Europa genoemd. →Blz. 251

7

8

Luister in Krakau naar het kloppende historische hart van het land. Je voelt de geschiedenis tussen de muren van de Wawel, een oude koninklijke residentie en de plek waar de koningen van Polen begraven werden.

De kathedraal telt een aantal kapellen en vorstelijke graven. De koninklijke vertrekken zijn ongelooflijk weelderig (ze waren niet gek, die Polen: zodra de vijand eraan kwam, werden de

8

familiejuwelen verstopt). De staatsvertrekken zijn al even rijkelijk versierd. Weids uitzicht op de stad vanaf de top van de Sigismondtoren en de walmuren. Een pareltje! →Blz. 262

❗ **Goed om te weten:** trek een hele dag uit voor je bezoek. Of kom nog een keer terug.

9

Bezoek de zoutmijnen van Wieliczka en daal af naar de onderbuik van de aarde.

Niet meer dan 10 km van Krakau ligt een ongelooflijk ondergronds netwerk dat teruggaat tot de 13de eeuw en dat sindsdien is blijven groeien. Alles bij elkaar gaat het om 30 km galerijen op negen verdiepingen, tot een diepte van 327 m ... Er werden tientallen kapelletjes uitgehouwen, waarvan enkele een paar eeuwen oud zijn. Men ontdekte hier tevens een ondergrondse kathedraal van maar liefst 54 m lang en 12 m hoog, waarin een reproductie van *Het Laatste*

Avondmaal van Leonardo da Vinci als bas-reliëf in de muren van zout is gegraveerd. Dit geeft je bezoek aan deze regio extra karakter. →Blz. 278

❗ **Goed om te weten:** trek een halve dag uit voor je bezoek 🌐 kopalnia.pl.

10

Bezoek Auschwitz en wandel in de voetsporen van de Poolse joden.

Een reis naar het bloedige verleden van de joden in Polen. Loop in de voetsporen van Władysław Szpilman (*De Pianist* van Roman Polański), Oskar Schindler (inspiratie voor het beroemde verhaal van Spielberg) en Martin Gray (auteur van *Uit naam van al de mijnen*). Polen was bijna 700 jaar de thuishaven van de joden, maar toen brak de hel van de Shoah uit. Het is onmogelijk om het land te begrijpen zonder de fabriek van Schindler te bezoeken, de oude getto's (Krakau, Warschau, Łódź), de kampen Auschwitz-Birkenau (in de buurt van Krakau) of Majdanek (in de omgeving van Lublin, het Poolse Jeruzalem). Bezoek zeker ook het Polinmuseum in Warschau, over de vreselijke geschiedenis van de joden in Polen. →Blz. 284

❗ **Goed om te weten:** informatie over de fabriek van Schindler 🌐 mhk.pl, informatie over Polin 🌐 polin.pl.

11

Word duizelig van het panorama van Wrocław, draai rondjes en krijg maar geen genoeg van het ongelooflijke historische 360°-fresco, geschilderd in de 19de eeuw.

Het doek schetst de heroïsche opstand tegen de Russen van 1794 onder leiding van Kościuszko. Negen maanden van hoop, die uiteindelijk verpletterd werd door de troepen van de tsaar (het duurde even lang om het fresco te maken). Een werk dat uniek is in de hele wereld. Het is bijzonder realistisch en werd lange tijd verborgen

door de autoriteiten (Russen, Duitsers, communisten), die het niet hebben aangedurfd om het werk te vernietigen, omdat ze bang waren voor een opflakking van patriottische gevoelens. →Blz. 307

! **Goed om te weten:** bezoek met audiogids om het halfuur 🌐 panoramawroclawicka.pl.

12

Sta met open mond te kijken naar de religieuze architectuur, in de kerken van de Vrede in Sudetenland.

De kerken werden in de 17de en 18de eeuw gebouwd, na de Dertigjarige

Oorlog, en illustreren tot in het kleinste detail hoe de regeltjes omzeild konden worden. Het was verboden om gebedsplaatsen uit ander materiaal op te trekken dan hout, maar de protestanten slaagden er toch in immense kerken neer te zetten met een uitzonderlijk, barok interieur dat marmer of gebeitelde steen lijkt ... maar eigenlijk gewoon hout is. Een heus architecturaal meesterwerk. →Blz. 308

13

Krijg een stijve nek op de *rynek* van Poznań en vergaap je aan de klok van het belfort van het stadhuis.

Op het middaguur stoten twee bokken twaalf keer met hun hoorns tegen elkaar. Een eerbetoon aan een legende die nog steeds wordt verteld in de stad. Bewonder, terwijl je op het spektakel wacht, de harmonieuze kleurrijke gevels langs het plein of pauzeer even op een van de vele terrasjes in het kloppende hart van deze toeristische studentenstad. →Blz. 324

14

Zie sterretjes in Toruń en wandel door de levendige geboortestad van Copernicus.

Eindig je dag in het planetarium en onderzoek als een kleine wetenschapper de hemellichamen. Copernicus toonde aan dat de wereld rond is, maar voorzichtiger als hij was, publiceerde hij zijn geschriften pas na zijn dood. Hij wilde de Kerk niet voor het hoofd stoten. Hij wordt hier uitgebreid gevierd. →Blz. 331, 341

15

Verover het kasteel van de Duitse orde in Malbork, het grootste middeleeuwse kasteel van Europa, helemaal opgetrokken uit baksteen door de Teutoonse monniken-ridders. Het kasteel is nooit ingenomen.

Het versterkte klooster dateert uit de 13de eeuw en werd na 1309 uitgebouwd en verfraaid, toen de zetel van de orde van Venetië naar Malbork werd overgeplaatst. Het voorbeeld bij uitstek van een middeleeuws kasteel van baksteen. Het raakte vervallen, maar in de 19de en het begin van de 20ste eeuw werd het zorgvuldig gerenoveerd. Het raakte zwaar beschadigd in 1939-1945, maar nu kan iedereen het kasteel weer komen bewonderen. →Blz. 344

📌 **Goed om te weten:** trek minstens 3 uur uit voor je bezoek 🌐 zamek.malbork.pl.

16

Voel je een echte edelman in de historische stadskern van Gdańsk, parel van de Baltische kust. Boven op de met fresco's versierde gevels van de vakwerkhuisen staan vergulde beelden te schitteren.

Een stralende stad, dankzij haar rijke architectuur, haar ligging aan de monding van de Wisla en haar verleden. Maar vooral omdat Gdańsk een stad met een ziel is. Kosmopolitisch ook, hier wonen verschillende nationaliteiten en geloofsovertuigingen al eeuwen vredig samen. Er gaat een bijzondere sfeer uit van de stad, die je alleen proeft in havensteden: een open en tolerante smeltkroes. →Blz. 349

15

